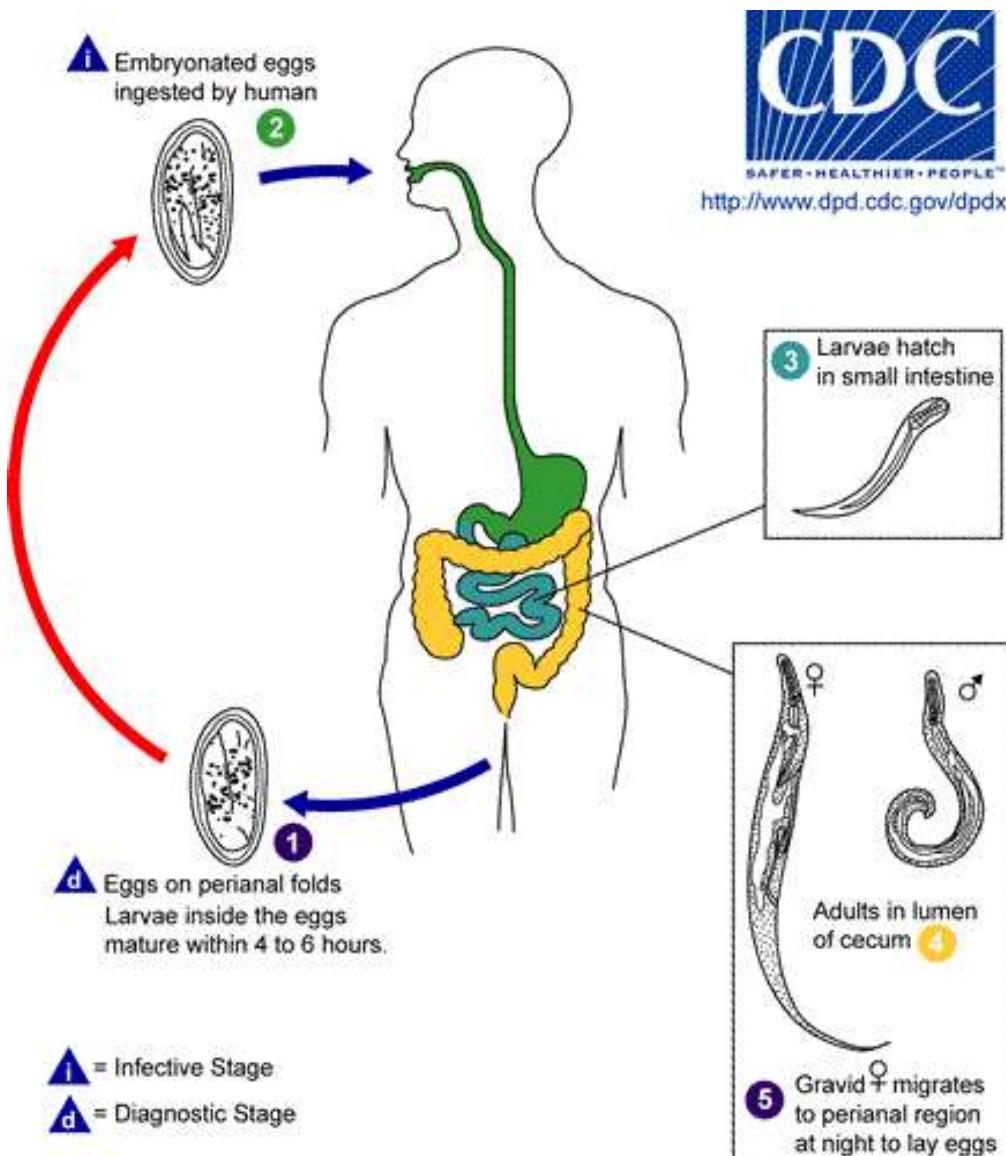

PODANČICA – ENTEROBIUS VERMICULARIS

Podančica (*Enterobius vermicularis*) je majhna, približno centimeter velika glista, belkaste barve. Uvrščamo jo med notranje zajedavce človeka. Samica vali jajčeca, ki so ovalne oblike, v njih se nahaja ličinka. Jajčeca odlaga v okolico zadnjika, kar povzroča značilno srbenje.

Slika: Življenjski cikel podančice Vir: CDC

Podančica je poznana že od nekdaj in razširjena po vsem svetu. Najpogosteje se okužijo otroci do 10 let. Gostitelj je samo človek.

Odrasle gliste živijo v spodnjem delu tankega črevesa in tudi v debelem črevesju. Oplojena samica ponoči potuje skozi zadnjik v toplo in vlažno okolje kožnih gub ob zadnjični odprtini, kjer izleže okoli 15.000 jajčec, ki se z lepljivo snovjo prilepijo na kožo ob zadnjiku. Samica ob tem draži kožo, zato se človek praska. Razvoj podančice traja 15 do 43 dni. Odrasle živijo okoli 2 meseca.

Pot prenosa

Okužba se širi z »zaužitjem« jajčec, neposredno ali posredno. Okužimo se lahko z okuženimi rokami, hrano, pijačo ali predmeti, ki pridejo v usta. Površina jajčec je lepljiva. Oseba s podančico si ob praskanju zadnjika jajčeca zanese pod nohte, na roke, v spodnje perilo in na posteljnino. Od tod jih prenaša lahko v hrano, na druge predmete, pohištvo. Okužimo se lahko tudi s spanjem v skupni postelji.

Jajčeca so tudi v hišnem prahu, prenašajo jih hišni ljubljenčki na dlaki, vendar se ne okužijo. Izven gostitelja ostanejo jajčeca kužna do treh tednov. Zlasti jim ustrezata vlažno okolje. Visoka temperatura jih uniči.

Klinična slika

Približno tretjina okuženih nima znakov okužbe. Najpogostejši znak okužbe je močan srbež okoli zadnjika, zlasti ponoči, posledica je lahko nemirno spanje. Zaradi praskanja se lahko pojavijo bakterijske okužbe kože ob zadnjični odprtini. Nekateri otroci postanejo neješči in razdražljivi. Samice podančic lahko včasih opazimo v iztrebkih, posebno pri otrocih. Včasih se lahko pojavi slabost, bruhanje, bolečine v trebuhi, neredna prebava ali kri na blatu. Samo v izjemnih primerih lahko pride tudi do nespečnosti, hujšanja ali vnetja rodil. Pri deklkah se okužba lahko kaže kot srbež vagine.

Diagnostika

Okužbo s podančico dokažemo z opazovanjem jajčec (iz brisa zadnjika) pod mikroskopom. Odrasle podančice lahko vidimo v okolini zadnjika ali v blatu tudi s prostim očesom.

Navodilo za odvzem brisa: Ob sumu na okužbo s podančicami odvzame preiskovanec zjutraj (pred uriniranjem, iztrebljanjem in umivanjem) odtis kožnih gub ob zadnjiku. Odtis odvzame s pomočjo lepljivega celofanskega traku, napetega z lepljivo stranjo navzven preko ožjega konca lesene spatule (pripravljen celofanski trak se dobi v laboratoriju).

Podančic v vzorcu iztrebka običajno ne najdemo, ker samica leže jajčeca v nočnem času v toplo in vlažno kožo gub ob zadnjiku, kjer ostanejo prilepljena.

Zdravljenje

Zdravilo predpiše zdravnik na recept. Zdravljenje je bolj uspešno, če se hkrati zdravijo vsi družinski člani. Ker se glista zlahka širi med družinskimi člani, je najbolje hkrati zdraviti vse in se med zdravljenjem držati načel dobre osebne higiene. Zdravljenje je ponavadi potrebno ponoviti čez dva tedna.

Preprečevanje okužbe

Okužbo preprečujemo z zdravljenjem obolelih, z dobro osebno higieno, zlasti s temeljitim umivanjem rok s toplo tekočo vodo po uporabi stranišča, po menjavi plenic, pred pripravo obrokov, pred jedjo, s čiščenjem in striženjem nohtov na rokah, dnevnim prhanjem, pranjem perila in posteljnine na visokih temperaturah, čiščenjem prostorov.

Če je bolnik otrok, ga nadzorujemo, da ne grize nohtov in sesa prstov in se ne praska v okolini zadnjika. Majhni otroci naj ponoči nosijo bombažne rokavice, vsi bolniki pižamo. Bolnik naj se zjutraj oprha, da odstrani jajčeca ob zadnjiku. Dnevno naj menja spodnje perilo, tudi pižamo, perilo je potrebno dnevno oprati na visoki temperaturi, ker se jajčeca sicer širijo v okolico. Prostore, kjer se zadržuje bolnik, zlasti sanitarné prostore, je potrebno dnevno sesati, zračiti, čistiti. Za čiščenje lahko uporabljam običajna sredstva. Dnevno je potrebno tudi očistiti predmete, ki jih bolnik stalno uporablja ozziroma se jih dotika (igrače, pribor za osebno higieno, kljuke, stikala, pipe itd.). Sanitarne prostore lahko tudi razkužimo (npr. straniščno desko, pipe, in predmete, ki se jih dnevno dotikamo ozziroma uporabljam). Po čiščenju prostorov si temeljito operemo roke. Plišaste igrače operemo v stroju in če je možno, naj jih okuženi otroci v času zdravljenja ne uporablajo.